

що містяться у міжнародних угодах чи конвенціях, а внутрішньодержавний – коли влада країни самостійно розробляє та приймає нормативні акти, дія яких спрямована на наближення національного законодавства до міжнародного рівня [5, с. 196]. На нашу думку, імплементація позитивного досвіду Литовської Республіки у сфері розбудови адвокатури в Україні має відбуватися на основі комбінованого механізму, тобто поєднання міжнародного та внутрішньодержавного механізмів.

Література:

1. Сьох К. Я., Гультай М. М. Імплементація нормативно-правових актів європейського союзу у національне законодавство України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 6. С. 82–84.
2. Приходько О. І. Міжнародні стандарти щодо функціонування адвокатської діяльності та їх імплементації в українське законодавство. *Держава та регіони*. 2022. № 2 (66). С. 210–215.
3. Вільчик Т. Б., Святоцька В. О. Міжнародні стандарти адвокатури: проблеми імплементації у національну правову систему. *Право України*. С. 54–69.
4. Семенюк І. Я. Особливості міжнародних та вітчизняних нормативних актів, що містять положення про моральні засади діяльності адвокатів. *Науковий вісник ЛьвДУВС*. 2016. № 3. С. 62–71.
5. Філатов В. В. Імплементація міжнародних норм о митного законодавства України: монографія. Донецьк: ДонУЕП. 2013. 201 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-351-7-155>

ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ ФІНАНСОВИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Рекуненко Тетяна Олександрівна

к.ю.н., доцент,

заступник директора

Криворізький навчально-наукового інститут

Донецького державного університету внутрішніх справ

м. Кривий Ріг, Україна

Податки, з огляду на їх економічну та правову природу, є ключовим інструментом фінансового забезпечення функціонування будь-якої держави. Нестача надходжень до бюджетів різних рівнів або їх недостатня кількість призводить до неминучої неефективності

виконання як внутрішніх, так і зовнішніх функцій держави. Наявність таких негативних явищ, як тіньова економіка та фінансова кіберзлочинність, зазвичай починається з вчинення незначних фінансових правопорушень, які з часом можуть набувати глобальних масштабів. За дослідженням Л. Г. Уртаєвої, близько 13,8 % правопорушень у фінансовій сфері здійснюються шляхом приховування об'єктів оподаткування, що проявляється у повному невідображенні у звітних документах доходів (прибутків), операцій, продукції, послуг тощо. 7 % правопорушень відбуваються через комбінацію заниження та приховування об'єктів оподаткування, 9,8 % – через неподання податкової звітності, а 7,3 % – за допомогою інших методів, таких як незаконне використання податкових пільг або подання звітності без фактичної сплати податків. Отже, найбільш розповсюдженими способами вчинення правопорушень є заниження та приховування об'єктів оподаткування [1].

Щодо нормативного визначення терміна «фінансові правопорушення», слід зазначити, що його трактування було закріплено в кількох підзаконних нормативно-правових актах, які наразі втратили чинність. Це свідчить про відсутність чіткого нормативного визначення поняття «фінансове правопорушення» в актуальному законодавстві. Вивчаючи думки науковців, можна стверджувати, що під «фінансовим правопорушенням» розуміється протиправне діяння, яке є суспільно шкідливим або небезпечним, порушує норми фінансового законодавства і за яке передбачена юридична відповідальність [1].

Слід підкреслити, що фінансове правопорушення характеризується як загальними, так і специфічними ознаками. До загальних ознак фінансового правопорушення належать такі: це може бути дія або бездіяльність; воно є суспільно шкідливим або небезпечним; це протиправне діяння, яке порушує норми фінансового законодавства і впливає на фінансові інтереси держави; за його вчинення передбачена правова відповідальність тощо. Специфічні ознаки фінансового правопорушення включають: об'єкт посягання – суспільні відносини, що виникають у сфері оподаткування, адміністрування митних платежів, бюджетного процесу, а також у здійсненні розрахунків у національній та іноземній валютах, проведенні готівкових і безготівкових розрахунків, ліцензованій господарській діяльності, банківській діяльності, державному страхуванні тощо; предметна спрямованість – грошові кошти, які відповідно до законодавства підлягають сплаті в процесі оподаткування, адміністрування митних платежів, бюджетного процесу, а також у здійсненні розрахунків у національній та іноземній валютах, проведенні готівкових і

безготівкових розрахунків, ліцензований господарській діяльності, банківській діяльності, державному страхуванні тощо; фінансово-правова визначеність – охоплює види фінансових правопорушень, за які чинним законодавством передбачена відповідальність; мотивація – корисливі мотиви та мета збагачення; суб'єкти правопорушення. Серед характерних рис фінансових правопорушень можна відзначити їх високу латентність, різноманітні способи вчинення, а також широкий спектр суб'єктів, які зазвичай мають високий рівень інтелекту та вищу освіту. Однією з загальних ознак є ієрархічність і багаторівневість фінансових правопорушень, що проявляється в тому, що кожна система є частиною більшої, а її елементи можуть розглядатися як самостійні системи нижчого рівня, порядку чи складності [2].

Фінансові правопорушення є частиною більш широкої категорії правопорушень, що охоплює економічні злочини. Внутрішньо фінансові правопорушення можуть об'єднуватися в окремі групи, формуючи різні види протиправних дій або правопорушень певного типу, що становлять підсистеми нижчого рівня складності. За словами В. Нагребельного, фінансове правопорушення є підставою для притягнення до фінансово-правової відповідальності, і тому воно має певні об'єктивні та суб'єктивні ознаки, які разом формують склад фінансового правопорушення. Склад фінансового правопорушення — це сукупність ознак (елементів), визначених нормами фінансового права, які дозволяють класифікувати конкретне діяння як фінансове правопорушення [3].

Пропонується класифікувати фінансові правопорушення за такими критеріями. За об'єктом посягання: на суспільні відносини у сфері оподаткування; на суспільні відносини у сфері адміністрування митних платежів; на суспільні відносини у сфері бюджетного процесу; на суспільні відносини у сфері розрахунків у національній та іноземній валюті; на суспільні відносини у сфері проведення готівкових і безготівкових розрахунків; на суспільні відносини у сфері ліцензованої господарської діяльності; на суспільні відносини у сфері банківської діяльності; на суспільні відносини у сфері державного страхування тощо. За суб'єктом вчинення: вчинені платниками податків; вчинені агентами та/або їх посадовими особами; вчинені посадовими особами контролюючих органів тощо [4].

Отже, можна констатувати, що правопорушення у фінансовій сфері мають значний негативний вплив на фінансову безпеку держави. Серед них особливо виділяються бюджетні правопорушення, зокрема нецільове використання бюджетних коштів, податкові правопорушення, такі як несвоєчасна сплата податків, ухилення від їх сплати та митних платежів, а також порушення банківського та

валютного законодавства, які стосуються правил проведення розрахункових операцій та відмивання коштів. Це вказує на існування проблем і колізій у правових нормах. Сучасна державна політика не володіє комплексним, дієвим та ефективним механізмом для запобігання правопорушенням у фінансовій сфері, оскільки відсутні інструменти для вивчення причин та факторів їх виникнення. Складна структура компетентних органів, чії повноваження часто перетинаються, вказує на прогалини в законодавстві, що регулює фінансовий контроль. Крім того, зниження рівня податкових надходжень до бюджету відображає сучасні реалії функціонування публічних фінансів.

Література:

1. Уртаєва Л. Г. Теоретико-правові засади запобігання фінансовим правопорушенням: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Запоріжжя, 2021. 198 с.
2. Чечетт С. В. Правове регулювання запобігання правопорушенням у фінансовій сфері: дис. ...докт. філософ. 081 – Право. Ірпінь, 2023. 198 с.
3. Фінансове право України. Загальна частина : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / В. П. Нагребельний, В. Д. Чернадчук, В. В. Сухонос. Суми : Університет, книга, 2004. 320 с.
4. Нехайчук Ю. С. Про вплив тіньової економіки на соціальноекономічний розвиток. *Фінанси, банки, інвестиції*. 2010. № 2. С. 24–29.